

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 65.011.56

Войцехова К.К., студентка
Національна металургійна академія України

ОБЛІК ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА У СИСТЕМІ ЄДИНОГО ВІРТУАЛЬНОГО СКЛАДУ

Войцехова К.К. Облік запасів підприємства у системі єдиного віртуального складу. Загальною вимогою, що висувається до системи управління запасами, виступає швидкість отримання матеріалів, товарів та інформації. Сучасні науковці виділяють низку проблем у частині обліку виробничих запасів, які призводять до низького рівня оперативності забезпечення системи управління запасами обліково-аналітичною інформацією. Для вдосконалення методичного підходу до обліку запасів на промислових підприємствах у статті розроблено та описано низку пропозицій, поєднаних в єдину автоматизовану систему та спрямованих на консолідацію локального складського обліку запасів підприємства в єдиному інформаційному просторі та передачу інформації щодо проведених операцій до автоматизованої системи бухгалтерського обліку підприємства. Впровадження результатів роботи дасть змогу поліпшити інформаційне забезпечення процесу управління виробничими запасами на промислових підприємствах.

Ключові слова: облік, запаси, виробничі запаси, товарно-матеріальні цінності, консолідація, віртуальний склад, удосконалення, автоматизація.

Войцехова К.К. Учет запасов предприятия в системе единого виртуального склада. Общим требованием, которое выдвигается к системе управления запасами, выступает скорость получения материалов, товаров и информации. Современные ученые выделяют ряд проблем в части учета производственных запасов, которые приводят к низкому уровню оперативности обеспечения системы управления запасами учетно-аналитической информацией. Для усовершенствования методического подхода к учету запасов на промышленных предприятиях в статье разработан и описан ряд предложений, объединенных в единую автоматизированную систему и направленных на консолидацию локального складского учета запасов предприятия в едином информационном пространстве и передачу информации по проведенным операциям с товарно-материальными ценностями в автоматизированную систему бухгалтерского учета предприятия. Внедрение результатов работы позволит улучшить информационное обеспечение процесса управления производственными запасами на промышленных предприятиях.

Ключевые слова: учет, запасы, производственные запасы, товарно-материальные ценности, консолидация, виртуальный склад, усовершенствование, автоматизация.

Voytsechova K.K. Accounting of inventories of the enterprise in the system of a single virtual store. To the general requirements for the inventory management system include: the rate of receipt of materials, goods and information. Modern scholars have identified in their research a number of problems in terms of inventory accounting, as well as ways to address them. However, the proposed ways to improve inventory accounting are generalized in nature, so there is a need to prepare and cover more specific recommendations. The relevance of this article consist in the fact it developed and described proposals aimed at solving urgent inventories accounting problems. These recommendations are combined for the first time in a complex system – "the System of a Single Virtual Store". Particular attention is paid to solving the problem of low level of efficiency of providing accounting and analytical needs of the inventory management system. The questions of the expediency of using the consolidated inventories accounting system at the enterprise and general requirements for its effective functioning are considered. The article elaborates and highlights: the main tasks of "the System of a Single Virtual Store"; ways to improve documentary design and operations related to the movement of inventories at the enterprise; measures that should increase the efficiency of displaying information on the movement of inventories at the enterprise in the accounting and warehouse accounting systems; as well as the conditions for users to interact with the system. The ways of solving existing inventories accounting problems proposed in the article include specific recommendations developed for the introduction into the accounting system of the industrial enterprise. Implementation of the results of work will improve the information provision of the inventory management process at the enterprise. Therefore, the recommendations developed have some practical value.

Key words: accounting, inventories, consolidation, virtual store, improvement, automation.

Постановка проблеми. Важливим чинником управління підприємством є забезпечення його актуальною та достовірною інформацією стосовно засобів виробництва. Сучасна система обліку виробничих запасів не відповідає такій вимозі, як оперативність, особливо на великих підприємствах, що мають на балансі багато складських приміщень, адже облік матеріалів ведеться окремо на кожному складі та консолідується безпосередньо в бухгалтерії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальними проблемами в частині обліку виробничих запасів займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Ф.Ф. Бугинець, Б.І. Валуєв, С.Ф. Голов, Л.В. Жилкіна, З.В. Гуцайлюк, М.В. Кужельний, В.І. Єфіменко, Г.Г. Кірейцев, В.Г. Лінник, В.С. Рудницький, Н.М. Ткаченко, В.В. Сопко, П.С. Смоленюк, О.М. Рибалко та ін. Однак питання забезпечення оперативного обліку виробничих запасів на підприємствах ще залишається актуальним.

Аналізуючи дослідження з питань обліку виробничих запасів на вітчизняних підприємствах, можна стверджувати, що основними проблемами в їх обліку та управлінні, які потребують нагального вирішення, виступають:

- відсутність консолідованої системи обліку виробничих запасів на підприємствах (складський облік окремо, бухгалтерський окремо) [1, с. 922];

- розбіжності в найменуваннях номенклатурних позицій у довідниках облікових систем постачальника та отримувача, що призводить до дублювання ресурсів у номенклатурі;

- низька оперативність отримання загального уявлення про наявність запасів на підприємстві через велику кількість складів та комор [1, с. 922; 2, с. 164].

На думку Т.А. Демченко, та Л.А. Чвертко [3, с. 55], поліпшенню ефективності облікового процесу щодо виробничих запасів на підприємстві сприятимуть упорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення суворого порядку приймання, зберігання й витрачання виробничих запасів.

Автори виділяють такі напрями вдосконалення управління виробничими запасами на підприємствах:

- підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яке забезпечуються запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації;

- вдосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами;

- чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств [2, с. 167].

Постановка завдання. Для підвищення оперативності надання інформації про залишки запасів на складах та прискорення інтеграції інформації щодо їх руху до автоматизованої системи бухгалтерського

обліку існує необхідність створення та ведення єдиної номенклатури запасів на підприємстві, кодифікації ресурсів в єдиній автоматизованій системі, тобто організації «системи єдиного віртуального складу» для консолідації обліку запасів на підприємстві.

Виклад основних результатів. Консолідована «система єдиного віртуального складу» на підприємстві повинна забезпечувати:

- облік запасів в єдиній системі, що поєднує у собі всі склади та комори підприємства;

- моніторинг залишків запасів на підприємстві в режимі реального часу;

- відповідність інформації бухгалтерського обліку складському в частині виробничих запасів;

- прискорення документообігу та зниження кількості помилок і дублювань в інформаційних системах обліку.

Система єдиного віртуального складу (СЄВС) – система, яка має забезпечувати відображення та обліку наявності та руху запасів, що числяться на відповідних складах підприємства в режимі реального часу, передбачаючи ведення єдиної номенклатури та кодифікації ресурсів в єдиній інформаційній системі підприємства.

Для ведення єдиної номенклатури необхідно забезпечити створення та ведення єдиного довідника товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) та присвоєння унікального коду для кожного виду ТМЦ.

Кодифікація ресурсів у СЄВС повинна передбачати:

- впорядкування електронних документів по операціях, що пов'язані з рухом ТМЦ на підприємстві за допомогою згрупувань цих процесів за категоріями (отримання, повернення, списання, реалізація та ін.), з урахуванням дати створення цих електронних документів;

- упорядкування складо-місць зберігання запасів (комор підрозділів) із віднесенням їх до відповідних віртуальних (складів-підрозділів) та реальних складів.

Склад-підрозділ – віртуальний склад, який повинен бути у кожного підрозділу (відділу) підприємства, за якими у СЄВС мають числитися ТМЦ, але за фактом які будуть обліковуватися на реальних складах або коморах.

СЄВС має забезпечувати відображення таких операцій із ТМЦ:

- отримання від постачальника;
- повернення постачальнику;
- списання;
- реалізація;
- внутрішнє переміщення;
- передача на відповідальне зберігання;
- приймання з відповідального зберігання;
- приймання на відповідальне зберігання;
- повернення з відповідального зберігання.

Кожна операція, що має своє відображення у СЄВС, повинна супроводжуватися електронним документом, який має проходити стадії:

- створення – за фактом здійснення відповідної операції або після прийняття рішення про здійснення операції відповідальна за це особа (відповідальна особа за закупівлю ТМЦ від підрозділу або комірник) повинна заповнити в СЄВС за відповідним шаблоном електронний документ та прикріпити за необхідності відскановані копії документів, на підставі яких здійснювалася операція;
 - обробка – комірник відповідного складу на підставі електронного документу повинен провести актуалізацію залишків ТМЦ в СЄВС;
 - перевірка – робітник бухгалтерії повинен виконати перевірку коректності заповнення електронного документу, відповідності електронного документа паперовим оригіналам документів, на підставі яких здійснювалася операція з ТМЦ; проставити рахунки за дебетом та кредитом та підтвердити або відхилити документ (у разі підтвердження документ повинен перейти на стадію інтеграції; у разі відхилення – повернутися до комірника для виправлення помилок);
 - інтеграція – повинна здійснитися інтеграція пакету документів в автоматизовану систему бухгалтерського обліку та передача його в архів;
 - зберігання – електронний документ повинен перейти до архіву та не підлягати зміні.
- На рис. 1 розкрито процес відображення операції, пов'язаної з рухом запасів у СЄВС.

Для поліпшення ефективності облікового процесу СЄВС повинна містити в собі типові уніфіковані форми (шаблони) електронних документів:

- 1) приймання ТМЦ від постачальника (Україна);
- 2) приймання ТМЦ від постачальника (імпорт);
- 3) повернення ТМЦ постачальнику (Україна);
- 4) повернення ТМЦ постачальнику (імпорт);
- 5) списання ТМЦ;
- 6) реалізація ТМЦ;
- 7) передача ТМЦ в експлуатацію;
- 8) внутрішнє переміщення ТМЦ;
- 9) передача на відповідальне зберігання ТМЦ;
- 10) приймання з відповідального зберігання ТМЦ;
- 11) приймання на відповідальне зберігання ТМЦ;
- 12) повернення з відповідального зберігання ТМЦ.

Повинна передбачатися можливість відображення в одному електронному документі інформації за декількома номенклатурними позиціями ТМЦ, що зберігаються або будуть зберігатися на одному складі-підрозділі.

Для мінімізування помилок під час роботи з електронними документами необхідно передбачити створення та ведення в СЄВС таких довідників:

- довідника віртуальних складів-підрозділів підприємства (код повинен містити код підрозділу та код складу, наприклад підрозділ № 10 має склад № 5 – код складу-підрозділу буде «010-05»);

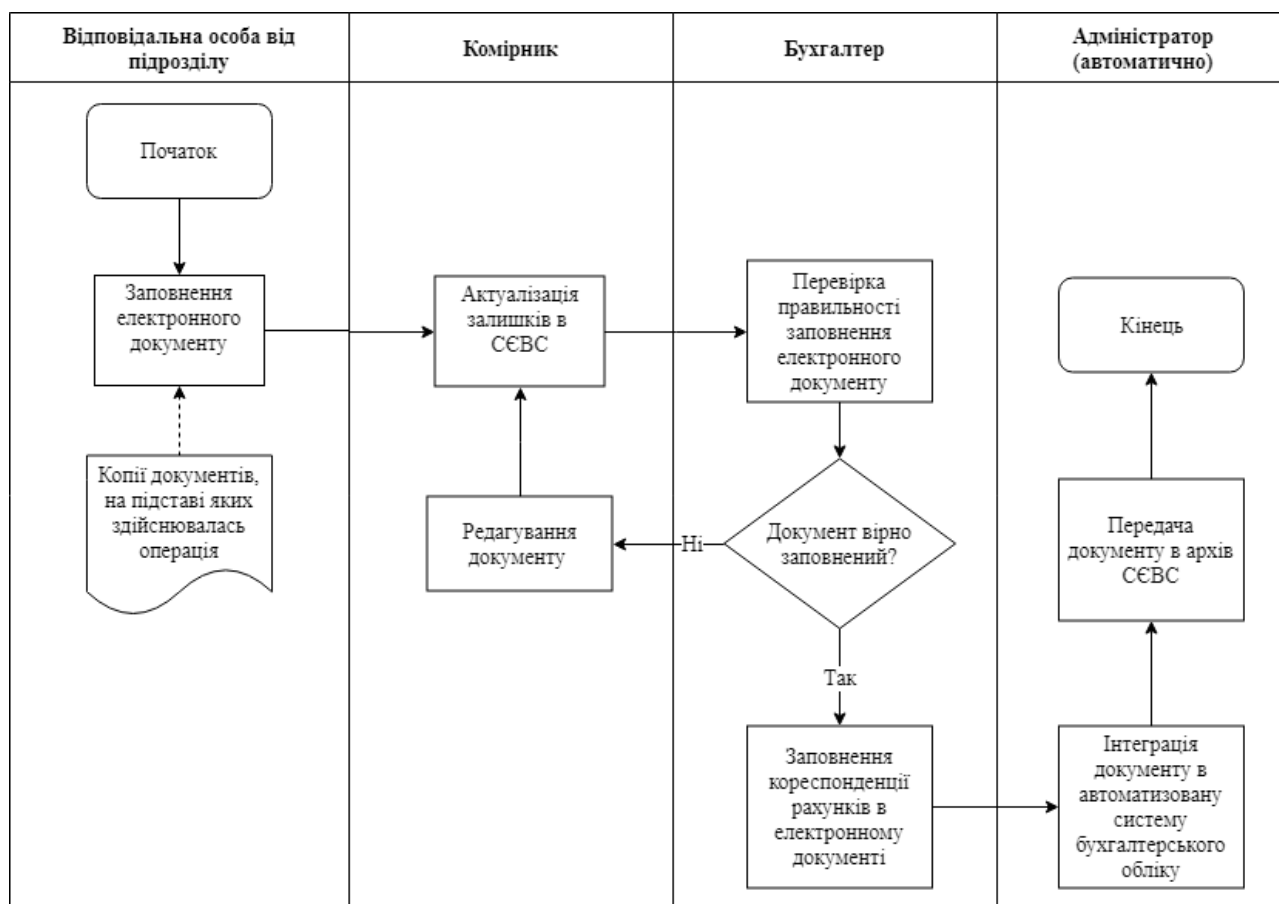

Рис. 1. Процес відображення операції з запасами в СЄВС

- довідника складо-місць підприємства по підрозділах із зазначенням матеріально відповідальних осіб (комірників);

- довідника контрагентів (обов'язково з прив'язкою реквізитів для розрахунків);

- довідника персоналу підприємства;

- довідника ТМЦ (із прив'язкою до контрагенту), що буде містити всі назви ТМЦ (як у поставальника, як на підприємстві (повна), як на підприємстві (скорочена)).

Під час заповнення строк електронного документу, що містять інформацію по вбудованих у систему довідниках, дані в таких строках повинні подаватися у вигляді переліку (користувач повинен вибрати дані, а не вводити їх).

Для вдосконалення облікового процесу СЕВС повинна передбачати два рівня авторизації:

1) користувач:

- матеріально відповідальна особа від підрозділу-ініціатора – з правом створення (заповнення по шаблонам) електронних документів (окрім кореспонденції рахунків), передачі електронних документів до комірника, перегляду інформації про залишки ТМЦ та всіх документів у СЕВС у режимі реального часу;

- комірник – із правом отримання електронних документів від матеріально-відповідальних осіб та бухгалтерії, передачі електронних документів до бухгалтерії, внесення змін по залишках ТМЦ у системі, перегляду інформації про залишки ТМЦ та всіх документів у СЕВС у режимі реального часу;

- бухгалтер – із правом отримання електронних документів від комірника, внесення інформації по кореспондуючих рахунках у цих документах, передачі документів до наступної стадії, перегляду інформації про залишки ТМЦ та всіх документів у СЕВС у режимі реального часу;

- інший користувач – із правом перегляду інформації про залишки ТМЦ та всіх документів у СЕВС у режимі реального часу;

2) адміністратор – із правом редагування/заміни довідників, перенесення інформації до інших систем обліку, видалення документів із системи на будь-якому етапі (необхідно у разі випадкового занесення документу до системи або виявлення помилок в документі після його передачі в архів).

Можливість перегляду електронного документу повинна бути у декількох користувачів без права внесення до нього змін. До моменту передачі документу до архіву необхідно передбачати можливість його редагування лише одним користувачем, який є відповідальним на певній стадії роботи з ним (якщо комірник відправив електронний документ на перевірку в бухгалтерію, він не повинен мати права вносити зміни, поки бухгалтерія не переадресує документ назад комірнику).

Запропонована СЕВС стане вирішенням низки сучасних проблем у частині обліку та управління виробничими запасами, тому що має забезпечити:

- вдосконалення форм документів, пов'язаних із рухом запасів на підприємстві;

- прискорення документообігу, пов'язаного з рухом запасів на підприємстві;

- моніторинг руху електронних документів;

- можливість перегляду електронних документів із моменту їх створення;

- відсутність дублювання номенклатурних позицій запасів у довідниках ТМЦ;

- можливість обліку запасів та моніторингу їх місцезнаходження на віртуальних складах-підрозділах у режимі реального часу;

- відображення актуальних даних щодо залишків запасів в автоматизованій системі бухгалтерського обліку.

Висновки. У статті розроблено автоматизовану систему обліку виробничих запасів, яка має на меті консолідацію локального складського обліку товарно-матеріальних цінностей підприємства в єдиному інформаційному просторі за допомогою ведення єдиної номенклатури та кодифікації ресурсів у цій системі.

Впровадження запропонованої методології обліку запасів до обліку на вітчизняних підприємствах забезпечить:

- підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами;

- вдосконалення системи обліково-аналітичних робіт у частині виробничих запасів на підприємстві;

- підвищення відповідності, актуальності та повноти інформації про виробничі запаси підприємства в бухгалтерському та складському обліку.

Список літератури:

1. Малахова А.В., Мартиненко О.В. Проблеми обліку запасів і оптимізація обліково-аналітичних процедур в управлінні підприємствами. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 10. С. 920–923. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/191.pdf> (дата звернення: 04.12.2018).

2. Бержанір І.А., Демченко І.А., Кістол А.А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів. *Економічний простір*. 2016. № 107. С. 161–168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_107_17 (дата звернення: 04.12.2018).

3. Демченко Т.А., Чвертко Л.А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрями його вдосконалення на підприємстві. *Економічні горизонти*. 2017. № 1(2). С. 48–56. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/bitstream/6789/8093/1/Demchenko_Chvertko.pdf (дата звернення: 12.12.2018).